

Verslag

In haar functie als consultant bij Cenergie gaf Anne-Laure Maerckx advies rondom duurzaam bouwen. Een 30-tal projecten, gesubsidieerd door het Brussels Gewest in het kader van de projectoproep 'Be Circular – Be Brussels,' worden technisch begeleid door Cenergie en organisatorisch door hun partner E²=MC. Doelpubliek binnen het luik bouw van dit Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie zijn bouwondernemingen die circulaire toepassingen in de praktijk brengen. Het gaat hierbij naast beheer van materiële middelen ook om het beheer van menselijke middelen.

- Tijdens de presentatie werden **concrete tips en tricks** geïllustreerd aan de hand van praktijkvoorbeelden uit Brusselse circulaire werven. Het eerste voorbeeld betreft het project Horta ONSS, waarbij de bouwheer RSZ een **middelenverbintenis** aan het lastenboek koppelt voor een maximale recuperatie van materialen. Aannemer Entreprises Louis De Waele heeft dit in de praktijk helpen realiseren (er wordt o.a. 4km binnenwand overgenomen door verschillende partijen en er is 531m³ isolatiemateriaal gerecupereerd waarvan de λwaarde door WTCB werd getest).
- Voor de bouw van een nieuw appartementsblok door bouwheer citydev.brussels en aannemer Valens wordt **duurzaamheid als gunningscriterium** in het lastenboek opgenomen. Promotor Eiffage Development heeft het hergebruik van 2 types baksteen voorgesteld, die na de ontmanteling manueel werden gereinigd door maatwerkbedrijf Travie.
- Bij de renovatie van een herenhuis in Schaarbeek door bouwheer Serena & Samuel Van Butsele in samenwerking met aannemer Deco Sege Rom zijn de oorsprong en bestemming van de uitgaande en inkomende materialen gedetailleerd in kaart gebracht. 15% van de uitgaande materialen worden hergebruikt op of buiten de site; 20% van de inkomende materialen zijn afkomstig uit hergebruik.
- Bij project Inclusio – Antares gebeurt de **ontmanteling** reeds tijdens de aanvraag van de bouwvergunning door Retrival. Hierdoor is er voldoende tijd gegarandeerd voor de ontmanteling en blijft de impact op planning en kosten kleiner. Retrival heeft daarbij een breed netwerk aan overnemers.
- Voor de renovatie van de Aquafin vestiging in Aartselaar wordt een luchtgroep afkomstig uit de Brouckère toren gerecupereerd om de refter te ventileren. Belangrijke factoren voor het welslagen zijn hierbij

de **motivatie** van de betrokken actoren en de **expertise** van de fabrikant (Trane) die de conditie van de luchtgroep evalueert en aanwezig zal zijn bij de montage. Daarnaast speelde de **flexibiliteit** van het sloopbedrijf ook een belangrijke rol in verband met demontage en transport.

-

De conclusie uit deze voorbeelden is dat de beste resultaten worden bereikt wanneer de principes van de circulaire economie zijn geïntegreerd bij zowel de opdrachtgever als het ontwerpteam. Hiertoe is tijd en budget voor onderzoek nodig. Daarnaast spelen professionaliteit, communicatie en een lange-termijn visie een belangrijke rol.